This article describes the features of academic discourse. The most productive lexical and phraseological means acting as eksplikants of belief in the academic discourse of Ivan Ogiyenko are defined. It contains a thematic vocabulary, lexical and contextual synonyms, and tropeyichni means, besides national spoken and bookish phraseological units are recorded in the academic report «Ukrainian culture».

Key words: discourse, academic discourse, scientific discourse, persuasion, lexical and phraseological units of persuasion, lexical and phraseology means of belief.

Отримано: 18.10.2016 р.

УДК 811.161.2:38

В. Ф. Погребенник
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

КОРЕЛЯТ «ПИСЬМЕННИК І РІДНА МОВА» У «НАУЦІ ПРО РІДНОМОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ» ІВАНА ОГІЄНКА

У статті розглядаються погляди Івана Огієнка на розвиток і значення національної літературної мови, мовної практики письменників, багатство їх мовностильової палітри, на головну функцію літературної мови – бути джерелом національної єдності.

Ключові слова і словосполучення: національна культура, літературна, народна і місцева мова, письменницький праксис, мовний узус, неологізм, архаїзм.

Створена в екзилі у міждисциплінарному літературо- та мовознавчому ключі та вперше видана у варшавському часописі «Рідна мова», праця Івана Огієнка «Наука про рідномовні обов'язки» (1935) цінна і прикметна, зокрема, плеканням ідеалів самостійності й соборності України, безперешкодного розвитку її культури, мови й духовності. Названа брошура вводить у коло постійних творчих інтересів автора не тільки 30-х рр., коли він як редактор «Рідної мови» обговорював її у низці статей («Без спільної літературної мови нема нації, для одного народу – одна літературна мова», «Всеукраїнська літературна мова й мова наших дитячих видань», «Для одного народу – одна наукова термінологія»).

У них він однозначно й концептуально ствердив доцентрову консолідуючу силу єдиної літературної мови народу, адже, як це сформулювала Є. Сохацька у розвідці «Ідея соборності в культурологічній спадщині Івана Огієнка», вона зміцнює таке потрібне Україні й сьогодні «почуття національної єдності, формує психіку, розвиває мораль, плекає свідомість» [1, с.29]. Тому громадський і державний діяч, учений і письменник висунув гасло, котрого дотримувався все життя: «Для одного народу – одна літературна мова і один правопис» (а зараз мало не кожний часопис має свої правописні й інші норми!). Воно народилось у його ідейному універсумі значно раніше, ніж у 30-х рр., а визріло у роки Національної революції як наслідок розмислу про єдність нації, злютовану мовою, й успадкованим в І. Франка ідеалом поступу: «Мова, писав І. Огієнко 1918 р., – це не тільки форма культурного життя нації, а й спосіб і форма «національного організування».

Після декалогійної частини брошури, спроектованої на кожного свідомого громадянина, й утверджуючої важливої для автора ідеї необхідної мовленнєвої, орфоепічної й правописної єдності усього українського народу, «Наука…» концентрується довкола актуальних проблем мовотворчості у національному

 © В. Ф. Погребенник, 2016

письменництві. Вже те, що І.Огієнко зосередився на літературі як одному з головних первнів «найціннішої культурної ділянки» засвідчує: як теоретик і практик він глибоко усвідомив значення діяльності тих, кого вважали «інженерами людських душ», а в сталінському СРСР уже тоді номінували «автоматниками партії». До того ж розділ VIII названої праці, «Письменник і рідна мова», являє собою широко закроєну й концептуальну програму дій, кожна з пронумерованих позицій якої від №1 до останньої №28 спрямована на реалізацію суб'єктами красної словесності місії художньої творчості, високої в умовах недержавної України, – злютовувати свій народ у потужну й свідому силу. Це надзавдання літератури недержавної нації досяжне лише через етнодидактичне виховання письменниками «почуття всенаціональної гордости й чести» [3, с.53].

Окреслений програмно чітко у 28 позиціях, Огієнківський проект ставить перед гідними своєї ролі літераторами ключові вимоги і завдання, що кумулятивно пронизують усі частини його «Науки про рідномовні обов'язки», є наскрізними у них. Так, преамбулою до зачинних постулатів частини VIII «Письменник і рідна мова», ідеологічно-історичних нарисів «Книга нашого буття на чужині» тощо є визнання мови, як слушно писав І.Тюрменко у статті «Українська культура у вимірі православної концепції Митрополита Іларіона», «віддзеркаленням душі народу, його вікової історії та культури» [2, с.249]. Вона, за І. Огієнком, є «серцем народу». «Коли гине мова – гине й народ», – як суголосно мовив індійський релігійний діяч і філософ Шрі Чінмой, загибель народу починається з того, що німіє його мова. Народна мова – це ще й схованка сили-силенної мовних перлин, що нерідко вербалізують «тонкі духовні переживання». Літературна ж мова, за проникливим твердженням «Десяти найголовніших мовних заповідей свідомого громадянина» – то головний двигун розвитку духовної культури народу, то найміцніша основа її» [3, с. 41].

Це вагоме усвідомлення детермінує всі понижчі кореляти «письменник – мова», починаючи з визнання «Найсильніші й найперші творці соборної літературної мови – то свої письменники» [3, с.50]. І дійсно, у культурному відродженні України та становленні її нової літератури таку роль відіграли насамперед героїчна й комічна мовотворчість на живій народній основі Івана Котляревського (в Галичині – вірші й проповіді М. Шашкевича) й особливо Тараса Шевченка, який створив, зокрема, високий стиль соборного слова. А літератори-москвофіли, навпаки, послугуючись мовною мішанкою «язичієм», практично не прислужилися поступові письменства та формували хіба що підґрунтя політичної течії русинства, ідеології «русского міра» й сучасного суржика. А він, як писав Ю. Шевельов, є серйозною загрозою у мовних ситуаціях на зразок тієї, що маємо сьогодні в Україні.

Пункт 2 кореляту продовжив попередній у площині ствердження І. Огієнком зобов'язання кожного письменника володіти своєю «соборною літературною мовою» та постійно примножувати її знання. Звідси органічно випливає критична констатація пунктів 3-4: якщо літератор не працюватиме у цей спосіб для «загальнонаціонального добра» через власні лінивство чи несвідомість, то він тільки зашкодить рідній культурі (на жаль, в українській літературі постмодерну цього, певне, не усвідомлюють ті белетристи, втім і жінки, які часто-густо послуговуються нецензурною лексикою, смакують тілесними «низовими» мотивами тощо). Керуючись високими ідеальними мотивами, Митрополит Іларіон справедливо наголосив у пункті 5 на необхідності для майстрів слова не лише писати, а й говорити «найкращою соборною літературною мовою» [3, с.50].

Цікава й дещо дискусійна у нашому розумінні позиція 6 факту ґрунтується на факті походження літературної (штучної) мови з народної (природної), проте

й на визнанні безперечної їх взаємної дистанційованості. Звідси походить досить жорстка вимога пункту 6 І. Огієнка: не слід будувати мовну фактуру художнього твору на застосуванні діалектизмів і провінціалізмів, виправдовуючи це невистарчальним резоном «так говорять у нашому селі» (зауважмо: це писав І. Огієнко – історичний діалектолог, дослідник місцевих говорів, наприклад лемківського у студіях «Словацько-українська спільнота в лемківському говорі XVIII ст.», автор статей «Місцеві карпатські говори», «Як записувати народні говори», укладач «Словника місцевих виразів, у літературній мові не вживаних»). Дискусійність цієї засади, на нашу думку, полягає у тому, що українське письменство досі не вичерпало не зужитий ще ресурс того ж лемківського чи, наприклад, ще більше відомого гуцульського діалекту. Його застосування дало розкішні естетичні плоди у натхненній Гуцульщиною творчості Ю. Федьковича, І. Франка, Олександра Олеся, Б. Лепкого, М. Коцюбинського, Г. Хоткевича, О. Кобилянської, Марка Черемшини, польського письменника Ст. Вінценза та ін. авторів, збагатило активний лексичний фонд української літературної мови. Гадаємо, що особливості індивідуального мовного узусу має визначати літературний хист і почуття мистецького такту, ступінь системної сформованості власного стилю митця. Проте, заберімо у Петра Шикерика-Доникового чи Онуфрія Манчука його гуцульську говірку, фольклоризми й етнографізми, й можемо отримати, перефразовуючи Марка Черемшину, замість живої квітки їх прози якогось «струпішілого мерця».

Цілком придатна й актуальна вимога 7 якраз стосується активного і пасивного словника мови письменника: перший у нього має бути найширший, а другий, що складається практично з не вживаних слів і виразів – рідкісних або малознаних, – якнайменший (з-поміж наших класиків зразками щодо цього можуть послужити насамперед Т. Шевченко, І. Франко, Леся Українка, А. Кримський, Б. Лепкий і ін.). Невипадково аксіологічною цінністю творчості письменника визнано у пп. 8-9 багатство його словника, чуття скарбів рідної синоніміки, а ще виробленість, соковитість, промовистість і небуденну яскравість мови – риса художніх писань самого І. Огієнка.

Слушні позиції 10-12 кореляту «Письменник і рідна мова» поширює поняття багатства мови на небуденні епітети (не тільки прикметникові, а й прислівникові), на творення нових слів як «ознаку талановитости письменника» [3, с.51] – а можливо, деколи й геніальності, як у випадку раннього Павла Тичини. Заохочувати митця до творення нових слів є, на думку І. Огієнка, навіть обов'язком суспільності (sic!). Визнаючи цінність тільки поетичної мови у літературі, мислитель пов'язав її, крім вищезгаданого, із новаторськими метафорами і персоніфікаціями, колоритними порівняннями (успіх останніх зумовлюється свіжістю другорядного предмета порівняння, тобто того, з чим порівнюють).

Пп.13-16 об'єднало поняття licentia poetica (терміносистемі М. Зерова властиве вживання цього термінологічного словосполучення у модифікованому варіанті licentia litteraria). Це та мистецька воля, що дає змогу письменнику вибрати одну з прийнятних словоформ або котрийсь із синонімів. Уживання ж ним не «санкціонованих» літературною мовою слів або говіркових наголосів упрост оголошується «недозволеним огріхом» супроти неї. На нашу думку, «регуляторній системі» праці «Наука про рідномовні обов'язки» тут бракує нотатки про те, що поетичні наголоси можуть не збігатися з граматичними, поскільки потрапляють у силове поле ритму і розміру. Важливість для І. Огієнка проблеми використання діалектизмів (меншою мірою архаїзмів) у літературній соборній мові засвідчується вже певним «кружлянням» цих мотивів, що повертаються до modus operandi кореляту позиціями 17-20. У них стверджується не від'ємне

значення для єдності нації і «всенаціонального культурного добра» [3, с.52], незнання письменником соборної мови – тієї, що є однаково добре зрозуміла над Дніпром, Доном і Сяном, як писав І.Франко про такі ж бездержавні обставини України. Тут слід наголосити: спільною всеукраїнською літературною мовою – «соборною» – для світового українства Іван Огієнко однозначно й послідовно мислив не мову рідного житомирського Полісся чи Галичини (Франкову), хоча вони й здатні її збагатити, а середньонаддніпрянську – мову Тараса Шевченка. Кордон же на Збручі загрожував Україні, згідно з його політико-мовним прогнозом, постанням двох літературних мов: хто нею не володіє, мав би її вивчити, інакше дошкульно зашкодить рідним культурі й народові.

Тож застосування говіркової мови, як і архаїзмів, за умов бездержавності чи «недодержавності» І. Огієнко категорично обмежував окремими цілями, артистичними чи ілюстраційними, виправдовуючи присутність місцевих слів і виразів завданням творення локального колориту в діалогах і монологах персонажів, а також необхідністю творів на регіональну потребу. Аналогічно архаїзми повинні, на його переконання, суголосне Драгоманівському, підпорядковуватися цим же цілям та вільно вживатися лиш у «розмові давніх дієвих осіб». Тож ідейним гаслом і неписаним імперативом цих міркувань варто визнати філософську засаду в дусі позитивізму відповідності актуальним справам живого й усім зрозумілого слова та мови.

Позиції 21-28 підносять високі функції літературного критика як знавця мови та помічника у справі шліфування її письменниками, унормовують їх творчий узус у плані дотримання чистоти мови, уникнення «чужих ялових слів та кальок», яких так багато в українських мас-медіа початку XXI ст., особливо засміченій мові реклами тощо. Надзвичайно важливими з погляду сьогодення слід визнати пп.22 і 24. Тут звучить доленосна для сучасної української держави ідея плекання всіма письменниками «всенаціональної одности», зокрема мовної, й такої рідномовної реалізації, «щоб на цих творах духовно зростали і молодь, студентство, й ціле громадянство взагалі» [3, с.53]. Найвідповідальнішим обов'язком літераторів, особливо недержавного народу, І. Огієнко визнає піднесення ними «патріотичних всенаціональних тем, що виховують у народі почуття всенаціональної гордости й чести» [3, с.53]. Звідси неактуальність у його естетичній програмі «чистого мистецтва», шкідливість оминання митцями національно-громадських мотивів, вимога щодо вироблення ними національного світогляду – передумови розвитку й усього народу та його літературної мови.

Дотримуючися принципу єдності змісту і форми, автор по-своєму розставив акценти для української літератури та її творців: «сама форма твору, навіть найкраща, не задовольнить національних потреб народу – в творі мусить бути, крім досконалої форми, ще й відповідна ідея. Тільки глибока ідея вкупі з досконалою формою роблять твір великим і нестаріючим» [3, с.53-54].

Тож невелика брошура «Наука про рідномовні обов'язки» з дистанції часу виявляє свою непроминальну вартість уже самим розумінням зродженого на основі живої мовної практики всього народу української літературної мови як найбільш дієвого чинника формування рідної соборної нації та культурно-національного духового її відродження всупереч «обмосковленню», полонізації, румунізації та мадяризації українських земель. Предмет його концепції «рятування України», ця вельми значна змістом праця акцентувала діалектичний зв'язок процесів зростання культури рідної мови й національно-народної свідомості, соборності й духовної зрілості суспільства, уклала програму дій розвою індивідуальності й громади за вкрай несприятливих суспільно-політичних обставин, що й визначає актуальність цього щирого заповіту І.Огієнка своїм сучасникам і нащадкам.

Список використаних джерел:

1. Духовна і науково-педагогічна діяльність І.І. Огієнка (1882-1972) в контексті українського національного відродження: до 115-річчя від дня народження // Наук. доповіді другої Всеукраїнської наук.-теорет. конф. (18-19 лютого 1997 р.). – Кам'янець-Подільський ; Київ, 1997. – С. 29-33.
2. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта // Наук. зб. Серія історична та філологічна. – Кам'янець-Подільський, 2009. – Вип. VI. – С. 245-254.
3. Огієнко Іван (Митрополит Іларіон). Рідна мова / Іван Огієнко ; (Митрополит Іларіон) ; упор., передмова і коментарі М. Тимошика. – К. : НВЦ «Наша культура і наука», 2010. – 435 с.

The article deals with I. Ohienko's views on the development and significance of national literary language, of the writer's literary praxise, wealth of its linguistics and styles palette, on the literary language main function – to be the source of national unity.

Key words: national culture, literary, folk, local languages, writer praxis, language usage, neologism, archaism.

Отримано: 09.05.2016 р.

УДК 811.161.2'38

А. С. Попович

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

МОВОТВОРЧІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ У РЕЦЕПЦІЇ ІВАНА ОГІЄНКА

У статті проаналізовані наукові праці Івана Огієнка щодо особливостей мови художніх творів українських письменників. Об'єктом дослідження стали праці «Історія української літературної мови», «Наука про рідномовні обов'язки», «Наша літературна мова», «Граматично-стилістичний словник Шевченкової мови» та інші. Увага акцентується на значенні письменників у формуванні української літературної мови та настановах для майстрів пера.

Ключові слова: Іван Огієнко, мовні засоби, художній стиль, індивідуальний стиль письменника, мова творів, українська літературна мова, стилістичні особливості.

Художній стиль посідає особливе місце в історії української літературної мови та «є серцевиною стилістичної системи національної мови» [4, с.247]. Вагомими вважаємо дослідження мовних засобів художнього стилю, з-поміж яких домінують розвідки про індивідуальний стиль письменників (К. Баценко, А. Бевзенко, С. Бибик, І. Білодід, Л. Булаховський, В. Ващенко, П. Гриценко, І. Грицютенко, С. Дорошенко, В. Дроздовський, Н. Дужик, А. Загнітко, М. Жовтобрюх, С. Єрмоленко, В. Калашник, А. Коваль, В. Коптілов, М. Коцюбинська, М. Крупа, Л. Лисиченко, В. Масальський, Л. Масенко, Л. Мацько, Ф. Медведєв, Н. Мех, А. Мойсієнко, І. Ощипко, П. Плющ, Л. Полюга, Л. Пустовіт, Л. Рожило, В. Русанівський, Л. Селіверстова, Л. Скрипник, Н. Сологуб, Л. Ставицька, Г. Сюта, З. Франко, Л. Шевченко, Ю. Шевельов, В. Шипринкевич та інші).

С. Єрмоленко небезпідставно стверджує: «Як галузь українського мовознавства дослідження індивідуального стилю активізувалося в 40-50-і рр.

 © А. С. Попович, 2016

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Науково-дослідний центр огієнкознавства

ІВАН ОГІЄНКО І СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

Серія філологічна

Випуск XIII

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
2016

УДК 001(477)(092)+378
ББК 72(4Укр.)я434+74.58
І-18

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №20173-9973 ПР від 15.07.2013 р.

Збірник включено до Переліку наукових фахових видань України
(Наказ Міністерства освіти і науки України № 241 від 09.03.2016 р.).

Рекомендовано до друку вченою радою Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 14 від 3 листопада 2016 р.).

Рецензент:

С. Т. Шабат-Савка, доктор філологічних наук, доцент.

Головний редактор:
Л. М. Марчук, доктор філологічних наук, професор**.**

Відповідальний редактор:
В. П. Атаманчук, кандидат філологічних наук, доцент.

Відповідальний секретар:
Т. О. Джурбій, кандидат філологічних наук, старший викладач.

Редакційна колегія

С. Д. Абрамович, доктор філологічних наук, професор;
Н. І. Бернадська, доктор філологічних наук, професор;
О. С. Волковинський, доктор філологічних наук, професор;
О. В. Кеба, доктор філологічних наук, професор;
І. О. Кучинська, доктор педагогічних наук, професор;
І. Й. Набитович, доктор філологічних наук, професор;
Г. Й. Насмінчук, кандидат філологічних наук, професор;
О. А. Рарицький, кандидат філологічних наук, доцент;
Н. П. Шеремета, кандидат філологічних наук, доцент.

І-18 **Іван Огієнко і сучасна наука та освіта** : науковий збірник : серія філологічна / [редкол.: Л. М. Марчук (гол. ред.), В. П. Атаманчук (відп. ред.) та ін.]. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. — Вип. XIII. — 384 с.

Матеріали збірника репрезентують неповторний феномен державницької, духовно-культурної, наукової діяльності Івана Огієнка. Статті присвячені осмисленню, інтерпретації, дослідженню та розвитку наукових і творчих концепцій Івана Огієнка та їх проекцій на сучасний освітній простір.

Збірник адресовано науковцям, учителям, студентам, усім, хто цікавиться проблемами української духовності та культури.

УДК 001(477)(092)+378
ББК 72(4Укр.)я434+74.58

ISSN 2309-7086

© К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2016

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University
Ohienko Research Centre

IVAN OHIENKO AND MODERN SCIENCE AND EDUCATION

SCIENTIFIC COLLECTIONS

Philological Series

Issue XIII

Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University
2016

UDC 001(477)(092)+378

Critics:

S. T. Shabat-Savka, Doctor of Philological Sciences, Docent.

Chief Editor:
L. M. Marchuk, Doctor of Philological Sciences, Professor.

Executive Editors:
V. P. Atamanchuk, Candidate of Philological Sciences, Docent.

Executive Secretary:
T. O. Dzhurbij, Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer.

Editorial Board:

S. D. Abramovich, Doctor of Philological Sciences, Professor;
N. I. Bernadska, Doctor of Philological Sciences, Professor;
O. S. Volkovynskyi, Doctor of Philological Sciences, Professor;
O. V. Keba, Doctor of Philological Sciences, Professor;
I. O. Kuchynska, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
I. Y. Nabytovych, Doctor of Philological Sciences, Professor;
G. Y. Nasminchuk, Candidate of Philological Pciences, Professor;
O. A. Rarytskyi, Candidate of Philological Sciences, Docent;
N. P. Sheremeta, Candidate of Philological Sciences, Docent.

Ivan Ohienko and modern science and education : Scientific Journal : Philological Series / [editorial board: L. M. Marchuk (chief editor), V. P. Atamanchuk (executive editors). — Kamianets-Podilsky : Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University, 2016. — Issue XIII. — 384 p.

The collection contains researches that present the personality of Ivan Ohienko on the background of epoch, highlights different aspects of his political, creative, scientific (historical, philological, pedagogical) activity. The articles are dedicated to comprehension, interpretation, research and development of Ivan Ohienko scientific concepts and their influence on modern educational sphere.

The collection is addressed to scientists, teachers, students, people interested in the issues of the spirit and culture of Ukraine.

ISSN 2309-7086

© Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University, 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО 5

1. ІВАН ОГІЄНКО І СУЧАСНА ГУМАНІТАРНА НАУКА

СЕКЦІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

Адамський В. Р. Кам'янець-Подільський державний український університет у спогадах його студентів 6
Атаманчук В. П. Осмислення духовно-етичних проблем у містерії Івана Огієнка «Остання хвилина» 15
Бернадська Н. І. Новітній український роман: жанрові модифікації і їх вивчення 18
Беценко Т. П. Особливості синтаксичної організації ідіостилю Івана Огієнка 24
Білоусова Т. П. Питання акцентуаційної норми у висвітленні Івана Огієнка 30
Боєва Е. В., Горницька А. І. І. І. Огієнко про роль наголосу у фонетичному розвитку української мови 35
Вільчинська Т. П. Особливості мовної концептуалізації образу Богородиці в поемі Т. Шевченка «Марія» (з коментарями І. Огієнка) 39
Воропаєва Т. С. Реконструкція київського пантеону на основі ідей Івана Огієнка 44
Гудима Н. В. Типи запозичених лексем у концепціях Івана Огієнка та вітчизняних мовознавців 53
Гуменюк О. М. Жанрово-стильові особливості фольклорної емігрантської лірики кримських татар (на прикладі пісні «Шу Вапурнынъ Думаны...» – «Цього пароплава дим…») 58
Дворницька Н. І. Своєрідність використання мовно-стилістичних засобів в епопеї І. Огієнка «Недоспівана пісня» 63
Дзюбак Н. М. Концепція становлення літературної мови у слов'ян в науковому доробку І. І. Огієнка 67
Завальнюк О. М. Науково-педагогічна діяльність І. І. Огієнка в університетах України: виклади, навчально-методична робота і наукові студії (1915-1920 рр.) 72
Каленюк С. О., Леськова А. О. Іван Огієнко як духовний лідер українського народу 81
Каленюк С. О., Форошевська Ю. О. Окреслення основних векторів дослідження івана огієнка у галузі мовознавства 85
Кметь І. Ф. Шевченкознавчі дослідження Івана Огієнка 90
Коваленко Б. О. Фіксація лексики «Люборацьких» А. Свидницького в «Українському стилістичному словнику» Івана Огієнка 96
Коваленко Н. Д. Народна фраземіка в лексикографічному опрацюванні Івана Огієнка 101
Лазаренко В. В. Проблема соборності української мови у працях І. І. Огієнка 105

Марченко Н. В. Етно- та соціолінгвістичний аспекти
досліджень Іваном Огієнком мови Тараса Шевченка 110
Марчук Л. М. Засоби вербалізації концепту «Страждання»
у «Філософських містеріях» Івана Огієнка 117
Мацько Л. І. Сакральний стиль Тараса Шевченка
в інтерпретації Івана Огієнка (Митрополита Іларіона) 122
Михно Л. П. Мовостиль Івана Огієнка: експресія синтаксичних структур 130
Мозолюк О. М. Просторові словосполучення зі значенням
напрямку руху в поемі «Марія Єгиптянка» Івана Огієнка 134
Набитович І. Й. Літературознавчі концепції Дарії Віконської 141
Олексенко В. П. Мовознавчі погляди Івана Огієнка в контексті
розвитку української лінгвістичної думки XX сторіччя 150
Панченко В. Є. Панцир для Гамлета. Дороги і роздоріжжя Миколи Бажана ... 163
Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В. Проблеми мовної
культури в науковому доробку І. Огієнка 169
Поворознюк С. І. Лексико-фразеологічні засоби
переконання в академічному дискурсі Івана Огієнка 174
Погребенник В. Ф. Корелят «Письменник і рідна мова»
у «Науці про рідномовні обов'язки» Івана Огієнка 180
Попович А. С. Мовотворчість українських
письменників у рецепції Івана Огієнка 184
Починок Л. І. У світлі «Книги Йови»: біблійний ракурс
роману Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» 191
Святненко В. Г., Святненко С. В. Брусилівськими
стежинами Івана Огієнка 195
Святненко В. Г., Святненко С. В., Сташук В. Ф., Козар М. Д.
До питання локалізації літописного Здвиженська – прадавнього
міста малої батьківщини Івана Огієнка 203
Солецький О. М. Емблематична структура магічних обрядів
(на матеріалі праці Івана Огієнка «Дохристиянські
вірування українського народу») 211
Степаненко М. І. Текст у тексті: Українська національна
ідея в лінгвістичному світлі одного інформативного дискурсу 217
Тимкова В. А., Дущенко Т. І. Евфонічність як невіддільна
риса української мови крізь призму досліджень Івана Огієнка 225
Тимощук Н. М. Літературознавча інтерпретація
історичної драми Івана Огієнка «Розп'ятий Мазепа» 230
Трембіцький А. М. «Мовні чистки» Івана Огієнка
та його сподвижників-подолян 234
Третяк Н. В. Мовні особливості газетно-публіцистичного стилю 241
Українець Л. Ф. Світоглядно-аксіологічні домінанти
українських приголосних у руслі лінгвістичних поглядів Івана Огієнка 245
Уманець А. В. Correlation and Use of Non-Finite Forms
of the Verb in Bilingual Context 251
Фоміна Г. В. Die Prozesse der Bereicherung der Deutschen
Lexik durch slawische Entlehnungen 254
Шуляк С. А. Концепти мовної картини світу українців у текстах
замовлянь (на основі лінгвістичних ідей І. Огієнка) 259

Юносова В. О. Історія формування закінчень родового відмінка однини іменників жіночого роду сучасної ІІІ відміни 265
Яремчук Н. В., Іскова М. А. Національні погляди Івана Огієнка: мовний аспект 269
Яценко Н. О. Українське стилістичне термінознавство XX – початку XXI століть 273

СЕКЦІЯ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ І ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ»

Каленюк С. О., Степанян К. С. Іван Огієнко як освітній діяч 281
Калинюк Т. В. Kooperatives Schreiben im Wiki-Web 285
Кикилик А. М. Роль Івана Огієнка у становленні і розвитку української мови як навчального предмета у народних школах України 291
Ковальчук Г. П. Іван Огієнко про розвиток духовних цінностей дітей шкільного віку 297
Кучинська І. О. Факультативні уроки з проблем формування духовних ціннісних орієнтирів для учнів випускних класів загальноосвітньої школи 303
Мартіна О. В. Граматична правильність як основа формування мовної особистості молодших школярів 308
Марушкевич А. А. Громадянська позиція сучасної молоді в контексті поглядів Івана Огієнка 313
Франчук Т. Й. Діяльність Івана Огієнка через призму сучасної парадигми управління освітою 319

2. ПЕРШОДЖЕРАЛА

Тарасенко І. Ю. З листів Митрополита Іларіона (Огієнка) 327

3. З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Тіменик З. І. Взаємозв'язок філософсько-релігійних ідей в інтерпретації Митрополита Іларіона (Огієнка) і його сучасників: історико-культурний контекст 336

4. РЕЦЕНЗІЇ

Кульбабська О. В. Синергетичний потенціал текстової образної репрезентації 339

5. ДО ІСТОРІЇ ОГІЄНКІВСЬКОГО РУХУ

Атаманчук В. П. Присудження Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка за 2016 рік 342
Атаманчук В. П. Сайт науково-дослідного центру огієнкознавства 343
Атаманчук В. П. Фільм про Івана Огієнка 344
Брездень М. С. Іван Огієнко у сучасній інтерпретації 345
Колібик О. П. «Хто сказав, що все уже відкрито? Нащо ж ми народжені тоді?» (про Огієнківський випуск газети «СтудINFO») 346
Красуцький М. І. «Творчість – це завжди праця і неспокій…» (інтерв'ю Вікторії Атаманчук з лауреатом Огієнківської премії Мар'яном Красуцьким) 347
Хом'як Н. О. Філософські та релігійні студії Івана Огієнка крізь призму творчості лауреатів Огієнківської премії 349

6. ХУДОЖНЯ ОГІЄНКІАНА

Антонова К. С. Портрет Івана Огієнка 354
Вишневська В. І., Бандуровська Ю. О. Художнє осмислення
містерії Івана Огієнка «До Щастя!» 355
Кириловська К. О. Студентська Іваніада 356
Красуцький М. І. Кам'янецька соната на тлі осіннього падолисту 356
Яремійчук У. В. «Люди стають великими тільки тоді, коли народ
прагне їх мати» (І. І. Огієнко): пам'ятники Іванові Огієнку 364

7. ТВОРЧІСТЬ ЛАУРЕАТІВ ОГІЄНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Поліщук В. Т. Дещо про взаємини Сергія Єфремова
і Павла Филиповича в контекстах їхньої доби 367
Цимбалюк Г. М. Спасенні обереги 373

НАШІ АВТОРИ 375

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Науково-дослідний центр огієнкознавства

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ІВАН ОГІЄНКО
І СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

Серія філологічна

Випуск XIII

Статті подані в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей. Передрукування матеріалів, опублікованих у збірнику, дозволяється тільки за згодою авторів.

Підписано до друку 22.12.2016 р. Гарнітура «Таймс».
Папір офсетний. Друк різографічний.
Формат 60х84/16. Умовн. друк. арк. 22,4. Обл.-вид. арк. 33,6.
Тираж 100. Зам. № 756.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300.
Свідоцтво серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.

Надруковано в Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка,
вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300.